

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. spalio 18 d.*

„Direktyva 2003/109/EB — Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas — Taikymo sritis — 3 straipsnio 2 dalies e punktas — Gyvenimas, pagrįstas oficialiai apribotu leidimu gyventi šalyje“

Byloje C-502/10

dėl *Raad van State* (Nyderlandai) 2010 m. spalio 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. spalio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje,

Staatssecretaris van Justitie

prieš

Mangat Singh

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro teisėjai R. Silva de Lapuerta (pranešėja), einanti trečiosios kolegijos pirmininko pareigas, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— M. Singh, atstovaujamo *advocaat* I. M. Hagg,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Noort,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne ir C. Pochet,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir R. Troosters,

susipažinęs su 2012 m. gegužės 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 3 straipsnio 2 dalies e punkto išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Staatssecretaris van Justitie* (valstybės sekretorius teisingumo reikalams, toliau – *Staatssecretaris*) ir M. Singh ginčą, kilusį po to, kai buvo atmestas M. Singh prašymas išduoti ilgalaikio EB gyventojų leidimą gyventi šalyje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pagal Direktyvos 2003/109 2, 4, 6 ir 12 konstatuojamąsias dalis:
 - „2) Europos Vadovų Taryba savo specialiajame susitikime Tampereje 1999 m. spalio 15 ir 16 d. pareiškė, kad trečiųjų šalių piliečių juridinis statusas turėtų būti derinamas su valstybių narių piliečių statusu, ir kad tam tikrą laikotarpį, kurį reikėtų nustatyti, valstybėje narėje teisėtai gyvenančiam ir turinčiam ilgalaikio gyventojų leidimą toje valstybėje narėje asmeniui būtų suteiktos tam tikros vienodos teisės, kurios kaip galima labiau atitinka Europos Sąjungos piliečių turimas teises.
 - <...>
 - 4) Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija yra esminis elementas skatinant ekonominę ir socialinę sanglaudą, kurią [EB] Sutartis nurodo pagrindiniu Bendrijos tikslu.
 - <...>
 - 6) Pagrindinis kriterijus, kad būtų suteiktas ilgalaikio gyventojų statusas, turi būti gyvenimo valstybės narės teritorijoje trukmė. Gyvenama turi būti teisėtai ir nuolat, kad būtų galima parodyti, jog žmogus įsitvirtino toje šalyje. Reikėtų numatyti prielaidas tam tikram lankstumui, kas leistų atsižvelgti į tokias aplinkybes, dėl kurių asmeniui gali tekti laikinai išvykti iš tos teritorijos.
 - <...>
 - 12) Norint sukurti autentišką dokumentą dėl ilgalaikių gyventojų integracijos į tą visuomenę, kurioje jie gyvena, su ilgalaikiais gyventojais įvairiausiais ekonominiais ir socialiniais klausimais turi būti elgiama šioje direktyvoje atitinkamomis nustatytomis sąlygomis lygiai taip pat, kaip ir su valstybės narės piliečiais.“
- 4 Minėtos direktyvos 1 straipsnyje „Reguliavimo dalykas“ nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

 - a) sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojų statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą, bei su tokiu statusu susijusias teises, <...>

<...>“

5 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybėje narėje.

2. Ši direktyva netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie:

- a) apsigyvena turėdami tikslą studijuoti arba įgyti profesinį išsilavinimą;
- b) turi leidimą gyventi valstybėje narėje laikinosios apsaugos pagrindu, arba kreipėsi dėl leidimo gyventi tokiu pagrindu ir laukia, kol bus priimtas sprendimas dėl jų statuso;
- c) turi leidimą gyventi valstybėje narėje pritaikius papildomos apsaugos formą pagal tarptautinius įsipareigojimus, nacionalinės teisės aktus arba valstybės narės galiojančią praktiką, arba kreipėsi dėl leidimo gyventi tokiu pagrindu ir laukia, kol bus priimtas sprendimas dėl jų statuso;
- d) yra pabėgėliai arba kreipėsi su prašymu pripažinti juos pabėgėliais, ir dėl jų prašymo dar nepriimtas galutinis sprendimas;
- e) yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais, pavyzdžiui, pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoniniai darbuotojai, arba kaip darbuotojai, pasiūsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybiniam paslaugų teikimui, arba patys teikdami tarpvalstybines paslaugas, arba tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas;
- f) naudojami teisiniu statusu, kurį suteikia 1961 m. Vienos konvencija dėl diplomatinių santykių, 1963 m. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių, 1969 m. Vienos konvencija dėl specialiųjų misijų arba 1975 m. Vienos konvencija dėl valstybių atstovavimo jų santykiuose su visuotinio pobūdžio tarptautinėmis organizacijomis.“

6 Direktyvos 2003/109 4 straipsnis „Buvimo trukmė“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojų statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje.

2. Apskaičiuojant šio straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį, gyvenimo dėl 3 straipsnio 2 dalies e ir f punktuose nurodytų priežasčių laikotarpių trukmė neįskaičiuojama.

3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytais atvejais, kai suinteresuotas trečiosios šalies pilietis įgyja teisę apsigyventi, kuri suteikia jam galimybę gauti ilgalaikio gyventojų statusą, apskaičiuojant šio straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį, galima įskaičiuoti tikrai pusę gyvenimo studijų arba profesinio mokymo tikslais trukmės.

3. Buvimo už valstybės narės teritorijos laikas nepertraukia šio straipsnio 1 dalyje nurodyto laikotarpio ir įskaičiuojamas į jį, jei tokia išvyka netrunka ilgiau nei šešis mėnesius iš eilės ir iš viso per straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį nesudaro daugiau kaip 10 mėnesių.

Ypatingais ar išskirtiniais laikino pobūdžio atvejais valstybės narės gali pagal savo nacionalinės teisės aktus leisti, kad straipsnio 1 dalyje nurodyto laikotarpio nepertrauktų ilgesnė išvykos trukmė, nei nurodyta pirmojoje pastraipoje. Tokiais atvejais valstybės narės, apskaičiuodamos 1 dalyje nurodytą laikotarpį, neįskaičiuoja tokios išvykos trukmės.

Nukrypstant nuo antrosios pastraipos, valstybės narės gali, apskaičiuodamos visą 1 dalyje nurodytą laikotarpį, atsižvelgti į tarnybinių komandiruočių, įskaitant teikiant tarpvalstybines paslaugas, išvykų trukmę.“

7 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje „Ilgalaikio gyventojų statuso įgijimo sąlygos“ nustatyta:

„1. Valstybės narės reikalauja, kad trečiųjų šalių piliečiai įrodytų, kad jie patys ir nuo jų priklausomi šeimos nariai turi:

- a) pastovių ir reguliarių išteklių, kurių pakanka patiems išsilaikyti ir išlaikyti savo šeimos narius, nesikreipiant į atitinkamos valstybės narės socialinės pagalbos sistemą. Valstybės narės įvertina tokių išteklių pobūdį ir reguliarumą, bei gali atsižvelgti į minimalų atlyginimo ir pensijų lygį, iki pareiškimo ilgalaikio gyventojų statusui gauti, pateikimo;
- b) sveikatos draudimą, apimančią visas rizikas, kurios paprastai numatomos tos valstybės narės piliečių draudime.

2. Valstybės narės gali pareikalauti, kad trečiųjų šalių piliečiai tenkintų nacionalinėje teisėje numatytas integracijos sąlygas.“

8 Tos pačios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės gali atsisakyti suteikti ilgalaikio gyventojų statusą viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo sumetimais.

9 Direktyvos 2003/109 7 straipsnio „Ilgalaikio gyventojų statuso įgijimas“ 3 dalyje nustatyta:

„Jei yra tenkinamos 4 ir 5 straipsnyje numatytos sąlygos, ir asmuo nekelia grėsmės, kaip apibrėžta 6 straipsnyje, atitinkama valstybė narė suteikia suinteresuotam trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą.“

Nacionalinė teisė

10 Direktyva 2003/109 į Nyderlandų teisę buvo perkelta 2000 m. lapkričio 23 d. Įstatymu dėl bendros Užsieniečių įstatymo reformos (*Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet, Stb. 2000, Nr. 495*), iš dalies pakeistu 2006 m. lapkričio 23 d. įstatymu (*Stb. 2000, Nr. 497, toliau – Vw 2000*).

11 *Vw 2000* 14 straipsnyje nustatyta:

„1. Mūsų ministro kompetencijai priklauso:

- a) patenkinti prašymą suteikti laikiną leidimą gyventi šalyje, jį atmesti arba jo nesvarstyti;

<...>

2. Išduodant leidimą laikinai gyventi šalyje yra nustatomi apribojimai, atitinkantys priežastį, dėl kurios leidžiama gyventi šalyje. Leidimui gali būti nustatomos ir kitos sąlygos. Su apribojimais ir sąlygomis susijusios taisyklės gali būti nustatytos bendrojoje administracinėje priemonėje arba pagal ją.

3. Laikinas leidimas gyventi šalyje išduodamas daugiausiai nepertraukiamam penkerių metų laikotarpiui. Bendrojoje administracinėje priemonėje nustatomos su laikino leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpiu ir jo pratėsimu susijusios sąlygos.“

12 Vw 2000 21 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal Direktyvos 2003/109 <...> 8 straipsnio antrą pastraipą prašymas išduoti nuolatinį leidimą gyventi šalyje arba pakeisti į tokį, kaip jis suprantamas pagal 20 straipsnį, gali būti atmestas tik jei užsienietis:

- a) negyveno teisėtai per nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį, kaip tai numatyta [šiam] 8 straipsnyje, iki prašymo pateikimo;
- b) per a punkte numatytą laikotarpį turėjo laikiną leidimą gyventi šalyje, arba oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje, arba leidimą gyventi šalyje, išduodamą darbuotojams, pasiūstiems paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba patiems tarpvalstybinių paslaugų teikėjams;
- c) per a punkte numatytą laikotarpį šešis mėnesius iš eilės ar ilgiau arba iš viso daugiau kaip 10 mėnesių gyveno ne Nyderlanduose;
- d) neturi nepriklausomų ir pastovių pragyvenimo išteklių, kurių pakanka pačiam išsilaikyti ar išlaikyti šeimos narį, su kuriuo kartu gyvena;
- e) buvo nuteistas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu dėl nusikaltimų, už kuriuos jam gali būti skirta didesnė nei trejų metų laisvės atėmimo bausmė, arba jeigu jam buvo skirta priemonė, kaip antai numatyta Baudžiamojo kodekso (*Wetboek van Strafrecht*) 37a straipsnyje;
- f) kelia pavojų nacionaliniam saugumui;
- g) neturi sveikatos draudimo, taikytino jam ir visiems jo išlaikomiems šeimos nariams;
- h) pateikė klaidingus duomenis arba nepateikė informacijos, dėl kurios prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje, jį pakeisti arba pratęsti jo galiojimą nebūtų buvęs atmestas;
- i) Nyderlanduose gyvena [reguliariai], kaip tai suprantama pagal 8 straipsnio c ir d punktus, arba laukia galutinio sprendimo dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo arba jo galiojimo pratęsimo, kaip tai suprantama pagal 28 arba 33 straipsnius; arba
- j) turi arba turėjo ypač privilegijuotą statusą per nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį iki prašymo pateikimo;
- k) neišlaikė integracijos egzamino, numatyto Įstatymo dėl integracijos 13 straipsnyje.“

13 Vw 2000 pagrindu buvo priimtas Nutarimas dėl užsieniečių (*Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, Nr. 497, toliau – Vb 2000*), kuris įsigaliojo 2001 m. balandžio 1 d.

14 Vb 2000 3.5 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Leidimu laikinai gyventi šalyje, numatytu Vw 2000 14 straipsnyje, pagrįsta teisė apsigyventi šalyje yra laikina arba nuolatinė.

2. Teisė gyventi šalyje yra laikina, jeigu leidimas gyventi šalyje suteiktas su apribojimu, susijusiu su:

- a) šeimos sukūrimu arba šeimos susijungimu su asmeniu, turinčiu laikiną teisę gyventi šalyje arba [Vw 2000] 28 straipsnyje numatytą leidimą gyventi šalyje, arba apsigyvenimu pas tokį asmenį tam, kad būtų galima įsivaikinti arba globoti vaiką;
- b) tyrimo dėl įvaikinančiojo kandidatūros tinkamumo, numatyto Įstatymo dėl įvaikinamų vaikų užsieniečių 11 straipsnyje, laukimu;

- c) šeimos narių vizitu;
- d) mokama dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veikla, nebent ši teisė gyventi šalyje būtų grindžiama EEB ir Turkijos asociacijos tarybos sprendimu 1/80;
- e) mokamo arba nemokamo darbo paieška ir vykdymu, nebent ši teisė gyventi šalyje būtų grindžiama EEB ir Turkijos asociacijos tarybos sprendimu 1/80;
- f) darbo pagal darbo sutartį Nyderlandų laive arba kasykloje kontinentinėje šalies dalyje paieška, nebent ši teisė gyventi šalyje būtų grindžiama EEB ir Turkijos asociacijos tarybos sprendimu 1/80;
- g) laukimu grįžti arba reintegruiotis į darbą pagal darbo sutartį Nyderlandų laive arba kasykloje kontinentinėje šalies dalyje, nebent ši teisė gyventi šalyje būtų grindžiama EEB ir Turkijos asociacijos tarybos sprendimu 1/80;
- h) apsigyvenimu kaip stažuotojui;
- i) apsigyvenimu kaip neprivilėgiuotam kariui arba kaip neprivilėgiuotam civiliniam personalui;
- j) studijų pasekmėmis;
- k) pasirengimu studijoms;
- l) apsigyvenimu kaip pagal „au pair“ programą dirbančiai merginai;
- m) apsigyvenimu atvykus pagal mainų programą;
- n) gydymu;
- o) prekybos žmonėmis persekiojimu;
- p) Įstatymo dėl Nyderlandų pilietybės 17 straipsniu pagrįsto tyrimo laukimu;
- q) apsigyvenimu kaip vienišam nepilnamečiam užsieniečiui;
- r) apsigyvenimu kaip užsieniečiui, negalinčiam išvykti iš Nyderlandų, jei dėl to jis galėtų būti nubaustas; arba
- s) veikla dėl tarpvalstybinių paslaugų teikimo, kaip numatyta Įstatymo dėl užsieniečių darbo įgyvendinimo nutarimo 1 straipsnio e punkte; arba
- t) atostogomis Nyderlanduose.

3. Jeigu leidimas gyventi šalyje išduotas nustačius ne 2 [dalyje] nurodytą, o kitą apribojimą, teisė gyventi šalyje nėra laikina, nebent taip buvo nuspręsta išduodant leidimą gyventi šalyje.“

15 Vb 2000 3.33 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nepažeidžiant 3.31 straipsnio, Vw 2000 14 straipsnyje numatytas leidimas laikinai gyventi šalyje, apribotas dvasinio vadovo arba religijos mokytojo pagal darbo sutartį veikla, suteikiamas tik jei užsienietis raštu pareiškia, jog jam pranešta, kad:

- a) gyventi šalyje leidžiama vien dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veiklai tam tikroje grupėje, kuri turi būti tiksliai nurodoma, vykdyti;

- b) leidimas gyventi šalyje gali būti suteiktas tik šios veiklos vykdymo laikotarpiu;
- c) šiai veiklai pasibaigus jis turi išvykti iš Nyderlandų ir
- d) gyvendamas Nyderlanduose negali vykdyti kitokio pobūdžio veiklos.“

16 Aplinkraštyje dėl užsieniečių (*Vreemdelingencirculaire*, toliau – *Vc 2000*) ministras nurodė kompetencijos, kuri jam buvo suteikta *Vw 2000* ir *Vb 2000*, įgyvendinimo taisykles.

17 *Vc 2000* B1/2.4 straipsnyje nustatyta:

„<...>

Teisė gyventi šalyje, kuri pagal savo pobūdį yra laikina, laikoma teise laikinai gyventi šalyje. Tai, ar teisė gyventi šalyje pagal savo pobūdį yra laikina, reikšminga tik tuo atveju, kai užsienietis turi leidimą laikinai gyventi šalyje, kaip apibrėžta *Vw 2000* 14 straipsnyje. Šis leidimas gyventi šalyje gali reikšti teisę laikinai gyventi šalyje arba teisę nuolat gyventi šalyje. Teisės gyventi šalyje trukmė visiškai nesusijusi su aplinkybe, kad leidimas laikinai gyventi šalyje išduotas maksimaliai penkerių metų laikotarpiui. Be to, teisės gyventi šalyje trukmei nereikšminga tai, kad leidimas gyventi šalyje nuolat buvo išduodamas su apribojimu.

Leidimu laikinai gyventi šalyje jo savininkui suteikiama teisė laikinai arba nuolat gyventi šalyje. Tai, ar užsieniečio teisė gyventi šalyje yra laikina, ar nuolatinė, nustatoma tik pagal [*Vb 2000*] 3.5 straipsnį. Jei leidimas gyventi šalyje buvo išduotas taikant 2 dalyje minėtus apribojimus, užsieniečio teisė gyventi šalyje iš esmės pagal savo pobūdį yra laikina.

<...>“

18 *Vc 2000* B1/7.1.2 straipsnis suformuluotas taip:

„Nagrinėjant prašymą išduoti įprastą leidimą nuolat gyventi šalyje, svarbiausia, kad užsieniečio teisė gyventi šalyje būtų ne laikina pagal savo pobūdį. <...> Pagal [*Vw 2000*] 21 straipsnio [1 dalies] b punktą prašymas išduoti nuolatinį leidimą gyventi šalyje arba pakeisti jį tokį, kaip jis suprantamas pagal [*Vw 2000*] 20 straipsnį, gali būti atmestas, jei tai buvo oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje arba leidimas gyventi šalyje, išduotas darbuotojams, pasiūstiems paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba patiems tarpvalstybinių paslaugų teikėjams.“

19 2010 m. liepos 7 d. įstatyme (*Stb.*, 2010, Nr. 209) ir 2010 m. liepos 24 d. nutarime (*Stb.*, 2010, Nr. 307), kurie netaikytini pagrindinėje byloje, dvasinių vadovų ir religijos mokytojų gyvenimas apibrėžtas ne kaip laikinas pagal savo pobūdį, todėl jį gali būti atsižvelgta išduodant įprastą leidimą nuolat gyventi šalyje su įrašu „ilgalaikis EB gyventojas“.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

20 Indijos pilietis M. Singh į Nyderlandus atvyko 2001 m. rugsėjo 4 d. 2001 m. spalio 22 d. jis gavo leidimą laikinai gyventi šalyje, kurio galiojimas apribotas dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veikla laikotarpiu iki 2002 m. rugsėjo 6 d. Šio leidimo gyventi šalyje galiojimas pratęstas iki 2005 m. sausio 19 d., o vėliau iki 2008 m. sausio 19 d. Per šį laikotarpį jame nustatytas apribojimas pakeistas ir jo galiojimas apribotas vien dvasinio vadovo veikla.

- 21 2007 m. gegužės 30 d. M. Singh pateikė prašymą išduoti ilgalaikio EB gyventojų leidimą nuolat gyventi šalyje. 2007 m. lapkričio 15 d. *Staatssecretaris* atmetė šį prašymą remdamasis *Vw 2000 21* straipsnio 1 dalies b punktu ir *Vb 2000 3.5* straipsnio 2 dalies d punktu ir pratęsė jo leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpį iki 2009 m. sausio 19 d.
- 22 Dėl šio sprendimo atmeti prašymą M. Singh pateikė *Staatssecretaris* skundą, kurį pastarasis taip pat atmetė 2008 m. vasario 26 d. sprendimu. 2009 m. balandžio 29 d. sprendimu *Rechtbank's-Gravenhage* patenkino M. Singh skundą dėl *Staatssecretaris* sprendimo ir nurodė *Staatssecretaris*, atsižvelgus į jo sprendime išdėstytus argumentus, priimti naują sprendimą dėl šio reikalavimo.
- 23 Anot šio teismo, nesiekia Direktyvos 2003/109 netaikyti toms situacijoms, kai užsieniečiui suteiktas leidimas gyventi šalyje nėra laikytinas laikinu, nes jos 3 straipsnio 2 dalies e punkte numatytos vien situacijos, kai gyvenimas šalyje pagal savo pobūdį yra laikinas. Anot šio teismo, Direktyva 2003/109 taptų neveiksminga, jei valstybei narei būtų leidžiama netaikyti direktyvos toms situacijoms, kai užsienietis turi leidimą gyventi šalyje, kuris gali būti neribotai pratęsiamas.
- 24 Dėl minėto sprendimo *Staatssecretaris* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 25 Anot šio teismo, galima konstatuoti, kad dėl termino „oficialiai apribotas“ Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkte valstybėms narėms leidžiama savo nuožiūra oficialiai apriboti leidimus laikinai gyventi šalyje, jeigu pakankamai veiksmingai yra užtikrinamas visiškas direktyvos taikymas.
- 26 Vis dėlto, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, sąvoka „leidimas gyventi <...> oficialiai apribotas“ pagal minėtą nuostatą nėra apibrėžta, o dėl tokios diskrecijos valstybėms narėms suteikimo galėtų būti pažeistas Direktyvos 2003/109 veiksmingumas ar jos tikslas, t. y. suderinti ilgalaikio EB gyventojų statuso įgijimo sąlygas.
- 27 Dėl leidimo laikinai gyventi šalyje, apriboto dvasinio vadovo ar religijos mokytojo veikla, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jo galiojimo trukmė gali būti nenustatyta tvarka pratęsiama tol, kol jo savininkas atitinka pagal tam tikrus Nyderlandų teisės aktus reikalaujamas sąlygas, be to, iš Imigracijos ir Integracijos ministerijų oficialių dokumentų matyti, kad praktiškai daugybė užsieniečių, kurie gyvena Nyderlandų teritorijoje kaip dvasiniai vadovai, iš jos neišvyksta. Būtent dėl šios išvados dvasinių vadovų, religijos mokytojų gyvenimas buvo laikomas pagal savo pobūdį nuolatiniu šio sprendimo 19 punkte nurodytuose naujuose teisės aktuose.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *Raad van State* nusprendė atidėti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkte įtvirtinta sąvoka „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje“ turi būti aiškinama taip, kad ji apima leidimą laikinai gyventi šalyje, kuris pagal Nyderlandų teisę negarantuoja galimybės gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, net jeigu pagal Nyderlandų teisę šio riboto galiojimo leidimo gyventi šalyje trukmė iš esmės gali būti pratęsta neribotai ir net jeigu dėl to ši direktyva netaikoma tam tikrai asmenų grupei, pavyzdžiui, dvasiniams vadovams ir religijos mokytojams?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 29 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia iš esmės išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „leidimas gyventi, [kuris] yra oficialiai apribotas“ apima tam tikrai asmenų grupei išduotą leidimą laikinai gyventi šalyje, kurio galiojimas gali būti neribotai pratesiamas, tačiau nesuteikiant galimybės gauti leidimą nuolat gyventi šalyje.

Apie Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkte numatytus atvejus

- 30 Pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 1 dalį į jos taikymo sritį patenka trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys valstybėje narėje.
- 31 Tačiau pagal to paties straipsnio 2 dalies e punktą minėta direktyva netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais, pavyzdžiui, pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoniniai darbuotojai, arba kaip darbuotojai, pasiūsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba patys teikia tarpvalstybines paslaugas, arba tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas.
- 32 Tad siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą reikia visų pirma nustatyti, ar terminai „kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“ taikomi ne trečiųjų šalių piliečių, „kurie yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais“, o kitu atveju, ar, priešingai, kalbama apie pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoninių darbuotojų, arba kaip darbuotojų, pasiūstų paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba pačių tarpvalstybinių paslaugų teikėjų pavyzdžius ir papildomai nurodomas pavyzdys, apibrėžiantis paskutinįjį atvejį, numatytą Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkte.
- 33 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad šios paskutinės nuostatos terminų reikšmės daugelyje skirtingų kalbų versijų skiriasi, todėl neįmanoma tiesiog perskaičius suprasti tikslią šios nuostatos reikšmę.
- 34 Kalbant apie Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkto loginį aiškinimą, konstatuotina, kad nors pagal „au pairs“ programą ar sezoniniai darbuotojai arba darbuotojai, pasiūsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba patys tarpvalstybinių paslaugų teikėjai gyvena atitinkamoje valstybėje narėje vien dėl laikinų pagrindų, taip nebūtinai yra piliečių, kurių leidimas gyventi šalyje yra oficialiai apribotas, atveju.
- 35 Iš tikrųjų galimi oficialūs leidimo gyventi šalyje apribojimai nesiejami vien su jo laikinumu. Be to, net darant prielaidą, kad „leidimo gyventi šalyje“ oficialūs apribojimai siejami vien su jo laikinumu, vis dėlto tai nereiškia, kad pats „gyvenimo šalyje“ pagrindas, kaip ir pagal „au pairs“ programą ar sezoninių darbuotojų arba darbuotojų, pasiūstų paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba pačių tarpvalstybinių paslaugų teikėjų pavyzdžiu, pasižymėtų išimtinu laikinumu.
- 36 Be to, dažniausiai leidimai gyventi šalyje suteikiami tam tikram ribotam laikotarpiui, tad jei oficialus leidimo gyventi šalyje apribojimas turėtų būti aiškinamas kaip vien apribojimas, susijęs su gyvenimo šalyje pagrindų laikinumu, terminai „kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“ būtų ne pavyzdys, apibrėžiantis terminus „kurie yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais“, o labiau jų pakartojimas.
- 37 Be to, jei būtų pasirinktas šio sprendimo 32 punkte nurodytas antrasis aiškinimo variantas, jungtuko „arba“ vartojimą prieš terminus „tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“ būtų sunku suderinti su tuo, kad pagal „au pairs“ programą ar sezoniniams darbuotojams arba darbuotojams, pasiūstiems paslaugos tiekėjo tarpvalstybinėms paslaugoms teikti, arba patiems tarpvalstybinių paslaugų teikėjams suteiktas leidimas gyventi šalyje dažniausiai būna oficialiai apribotas minėtomis veiklos rūšimis.

- 38 Tad Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad joje numatyti du atvejai: pirmas, kai trečiųjų šalių piliečiai gyvena šalyje vien dėl laikinų pagrindų, ir antras, kai trečiųjų šalių piliečių leidimas gyventi šalyje buvo oficialiai apribotas.

Apie terminų „kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“ reikšmę

- 39 Pirmiausia pažymėtina, kad nors pagal Direktyvos 2003/109 1 straipsnio a punktą siekiama nustatyti sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojų statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą, ir su tokiu statusu susijusias teises, šis tikslas neapima nei sąvokos „teisėtai gyvenantiems“, nei sąlygų ar su tokiu statusu susijusių teisių sąvokų, kurios priklauso valstybių narių kompetencijai.
- 40 Tad jos gali vykdydamos savo kompetenciją imigracijos srityje nustatyti teisėto gyvenimo sąlygas ir šiomis aplinkybėmis oficialiai apriboti trečiųjų šalių piliečių oficialius leidimus gyventi šalyje.
- 41 Vis dėlto nepakanka, kad leidimas gyventi šalyje būtų oficialiai apribotas, kaip tai suprantama pagal valstybės narės teisę, tam, kad jis būtų laikomas „oficialiai apribotu leidimu gyventi šalyje“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktą.
- 42 Iš tikrųjų primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tiek iš reikalavimo vienodai taikyti Sąjungos teisę, tiek iš lygybės principo išplaukia, jog tuomet, kai Sąjungos teisės nuostatoje, kad būtų nustatyta jos prasmė ir apimtis, nedaroma aiški nuoroda į valstybių narių teisę, jos turinys visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinamas savarankiškai ir vienodai (2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Ziolkowski ir Szeja*, C-424/10 ir C-425/10, Rink. p. I-14035, 32 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 43 Vadinasi, nors pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkto formuluotę nėra patikslinama, kaip reikėtų suprasti terminus „kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“, taip pat šioje direktyvoje, kiek tai susiję su šių terminų reikšme, nėra nuorodų ir į nacionalinę teisę. Todėl taikant šią direktyvą šie terminai turėtų būti laikomi apibrėžiantys savarankišką Sąjungos teisės sąvoką, kuri visų valstybių narių teritorijoje turi būti aiškinama vienodai.
- 44 Šiuo atžvilgiu primintina, kad terminų, kurių apibrėžtis nepateikiama Sąjungos teisėje, reikšmė ir apimtis turi būti nustatoma atsižvelgiant į kontekstą, kuriam esant jie vartojami, ir teisės aktų, kurių dalis jie yra, tikslus (žr., be kita ko, 2005 m. kovo 10 d. Sprendimo *easyCar*, C-336/03, Rink. p. I-1947, 21 punktą; 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Wallentin-Hermann*, C-549/07, Rink. p. I-11061, 17 punktą; 2010 m. liepos 29 d. Sprendimo *UGT-FSP*, C-151/09, Rink. p. I-7591, 39 punktą ir 2011 m. spalio 18 d. Sprendimo *Brüstle*, C-34/10, Rink. p. I-9821, 31 punktą).
- 45 Tad, kaip matyti iš Direktyvos 2003/109 4, 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių, jos pagrindinis tikslas – trečiųjų šalių piliečių, ilgai gyvenančių valstybėje narėje, integracija (žr. 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-508/10, 66 punktą). Be to, kaip matyti iš šios direktyvos 2 konstatuojamosios dalies, ja siekiama suteikiant minėtiems trečiųjų šalių piliečiams ilgalaikių gyventojų statusą, priartinti pastarųjų teisinį statusą prie valstybių narių piliečių teisinio statuso.
- 46 Kaip pažymima Direktyvos 2003/109 4 straipsnio 1 dalyje ir 6 konstatuojamojoje dalyje, penkerių metų teisėto ir nuolatinio gyvenimo valstybės narės teritorijoje trukmė parodo, kad žmogus įsitvirtino toje šalyje ir joje ilgą laiką gyvena.
- 47 Atsižvelgiant į minėtus tikslus, pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalį į jos taikymo sritį nepatenka tokių trečiųjų šalių piliečių gyvenimas, kurie, nors gyvena teisėtai ir nepertraukiamai, vis dėlto *a priori* nesiekia valstybės narės teritorijoje gyventi ilgą laiką.

- 48 Tad pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktą į jos taikymo sritį nepatenka gyvenimas „tikrai laikiniais pagrindais“. Tokie pagrindai iš tikrųjų reiškia, kad trečiųjų šalių piliečiai tam tikroje valstybėje narėje gyvena neilgai. Šiuo tikslu šioje direktyvoje pateikiami keli gyvenimo šalyje, susijusio su laikino pobūdžio veikla, pavyzdžiai, kaip antai darbas pagal „au pair“ programą, sezoninis darbas arba tarpvalstybinių paslaugų teikimas.
- 49 Be kita ko, pagal minėtą nuostatą į Direktyvos 2003/109 taikymo sritį nepatenka trečiųjų šalių piliečiai, kurie valstybėje narėje gyvena remdamiesi oficialiai apribotu leidimu gyventi šalyje.
- 50 Priešingai nei trečiųjų šalių piliečių, kurie apsigyvenę vien laikiniais pagrindais, atvejui, kai akivaizdu, jog dėl tokio laikinumo atitinkamas pilietis negali ilgai gyventi šalyje, tai, kad leidime gyventi šalyje nurodomas oficialus apribojimas, neleidžia savaime nuspręsti, ar šis trečiosios šalies pilietis, nepaisydamas tokio apribojimo, gali ilgai laikui apsigyventi valstybėje narėje.
- 51 Tad oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje, kaip jis suprantamas nacionalinėje teisėje, kurio oficialus apribojimas netrukdo atitinkamam trečiosios šalies piliečiui ilgai laikui apsigyventi šalyje, negali būti laikomas oficialiai apribotu leidimu gyventi šalyje, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktą, antraip būtų pakenkta šia direktyva siekiamiems tikslams ir ji nebūtų veiksminga (šiuo klausimu žr. minėto *Sprendimo Komisija prieš Nyderlandus* 65 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 52 Vadinas, nacionalinis teismas turi patikrinti, ar leidimo gyventi šalyje oficialus apribojimas, kaip jis suprantamas pagal nacionalinę teisę, leidžia jį turinčiam asmeniui ilgai laikui apsigyventi atitinkamoje valstybėje narėje.
- 53 Analizuojant šį aspektą, aplinkybė, kad oficialus apribojimas susijęs tik su specifine asmenų grupe, iš esmės nėra reikšminga pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktą.
- 54 Tačiau aplinkybė, kad leidimo gyventi šalyje galiojimas pratęsiamas kelis kartus iš eilės ir tai trunka ilgiau nei penkerius metus, t. y. neribotai, gali būti svarbus požymis, leidžiantis daryti išvadą, kad šiam leidimui gyventi šalyje nustatytas oficialus apribojimas netrukdo trečiosios šalies piliečiui ilgai laikui apsigyventi atitinkamoje valstybėje narėje. Vis dėlto nacionalinis teismas, atsižvelgęs į visas aplinkybes, turi patikrinti, ar taip yra nagrinėjamu atveju.
- 55 Jeigu nacionalinis teismas konstatuotų, kad šiam leidimui gyventi šalyje nustatytas oficialus apribojimas netrukdo trečiosios šalies piliečiui ilgai laikui apsigyventi atitinkamoje valstybėje narėje, šis leidimas gyventi šalyje nepatektų į Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punkto taikymo sritį ir gyvenimas jo pagrindu turėtų būti laikomas teisėtu gyvenimu, dėl ko tokį leidimą turintis asmuo turėtų įgyti trečiųjų šalių piliečio ilgalaikio gyventojų statusą.
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „leidimas gyventi, [kuris] yra oficialiai apribotas“ neapima tam tikrai asmenų grupei išduoto leidimo laikinai gyventi šalyje, kurio galiojimas gali būti neribotai pratęsiamas, tačiau nesuteikiant jokios galimybės gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, jeigu oficialus apribojimas netrukdo trečiosios šalies piliečiui ilgai laikui apsigyventi atitinkamoje valstybėje narėje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būt aiškinamas taip, kad sąvoka „leidimas gyventi, [kuris] yra oficialiai apribotas“ neapima tam tikrai asmenų grupei išduoto leidimo laikinai gyventi šalyje, kurio galiojimas gali būti neribotai pratęsiamas, tačiau nesuteikiant jokios galimybės gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, jeigu oficialus apribojimas netrukdo trečiosios šalies piliečiui ilgam laikui apsigyventi atitinkamoje valstybėje narėje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.